

**BALTIC
NATURE
TOURISM**

*Latvia -
Estonia*

JUHEND LOODUSTURISMI TOODETE JA TEENUSTE ARENDAMISEKS JA PAKKUMISEKS

www.balticnaturetourism.com

Interreg

Co-funded by
the European Union

Central Baltic Programme

NAT-TOUR-EXPO

Tegevusi viiakse ellu projekti "Exporting Baltic Nature Tourism to UK" (CB0100030) raames. Projekti toetab Euroopa Liit ja Euroopa Regionaalarengu Fondi Interreg Kesk-Läänemere programm 2021–2027.

SISUKORD

Sissejuhatus	2
Toote kriteeriumid	3
1. LOODUSVAATLUS (Wildlife Watching)	3
• Botaanikaretked (Botanical tours)	3
• Imetajate vaatlemine (Mammals watching)	4
• Linnuvaatlus (Bird watching)	4
• Seeneretked (Fungi tours)	5
• Putukavaatlus (Insect watching)	5
2. AKTIIVNE TURISM (Active Tourism)	6
• Jalgsimatkad (Hiking/walking)	6
• Räätsamatkad (Bogshoe hiking)	6
• Ratsamatkad (Horseback tours)	7
• Jalgrattamatkad (Cycling)	7
• Veega seotud tegevused (Water activities)	8
• Talvised tegevused (Winter activities)	8
3. HINGEREISID (Soul Tours)	9
• Loodusretriit (Nature retreats)	9
• Loodusteraapia (Nature therapy)	9
• Elamus loodusest (Nature escape)	10
4. TOIT LOODUSEST JA KORILUS (Food and Foraging)	11
• Korilus (Foraging)	11
• Toit loodusest, metsatoidu töötoad (Wild food)	11
5. LOODUSHARIDUS (Nature Education)	12
• Astronoomiaretked (Astronomical tours)	12
• Georetked (Geo tours)	12
6. LOODUSE JÄÄDVUSTAMINE (Nature Capture)	13
• Loodusfotograafia ja -videograafia (Nature photo/video)	13
• Looduse joonistamine ja maalimine (Nature drawing/painting)	13
7. EKSTREEMNE LOODUSTURISM (Nature Extreme)	14
• Ekstreemturism (Extreme tourism)	14
• Looduses ellujäämine (Nature survival)	14
Teenuse komponendid	15
TURISMITEENUSED	15
Varustuse rent	15
• talvisteks tegevusteks	15
• jalgrattasõiduks	15
• veega seotud tegevusteks	15
• erinevateks välitegevusteks	15
• loodusfotograafia või -videograafia jaoks	16
• looduse ja metsloomade vaatlemiseks	16
Giiditeenused	16
Külastajaprofiilid	17

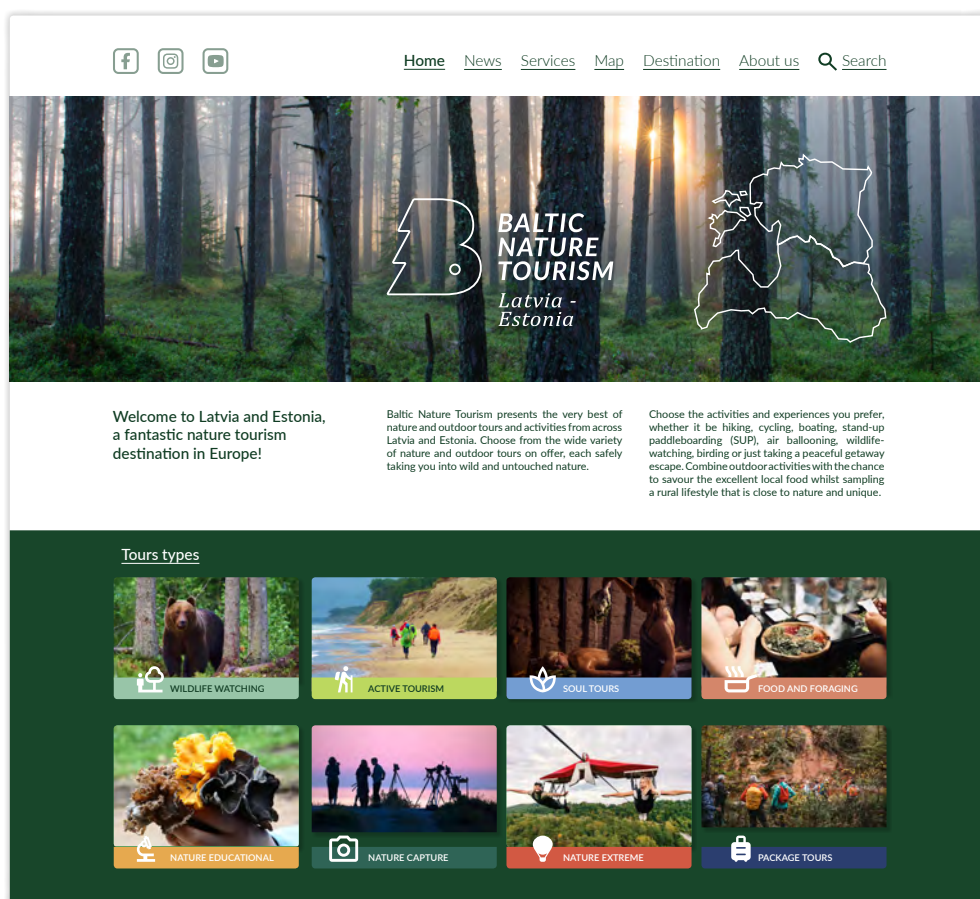
SISSEJUHATUS

Juhendi eesmärk on tagada kvaliteetse loodusturismiteenuse pakkumine. Juhised on välja töötatud projekti "Exporting Baltic Nature Tourism to UK" (NAT-TOUR-EXPO) raames projektipartnerite (Eesti Maaturismi Ühing, Eesti Loodusturismi Ühing, Läti Maaturismi Ühing, Läti Loodusturismi Ühing) poolt ja sisaldavad turismitoote/teenuse kriteeriume, mida loodusturismi ettevõtjad saavad kasutada pakkumise kontrollnimekirjana. Kriteeriumitele eelneb lühike teenust kirjeldav tekst, mida ettevõtja saab soovi korral kasutada oma toote/teenuse turundamisel. Projekti raames loodud internetiplatvormil www.balticnaturetourism.com pakutavad loodusturismi tooted ja teenused peavad vastama dokumendi kriteeriumitele. Juhendis on välja toodud ka Baltikumi loodusturismi toodete sihtrühmad, kirjeldades erinevate toodete konkreetset kliendiprofiili. Viimases peatükis vaadeldakse turismiteenuste olulisemaid komponente.

Kõik loodusturismi teenused on kooskõlas asukohariigi looduskaitseadusega ning seda järgitakse teenuse pakkumisel.

Juhendmaterjal ja veebileht www.balticnaturetourism.com on jaotatud põhiteemadeks – loodusvaatlus, aktiivne turism, hingele ja vaimule keskenduvad loodusturismi teenused, korilus ja metsast korjatud saadustest toidu valmistamine, loodusharidus, loodusfotograafia, seikluslikud ja ekstreemsed aktiivtegevused.

Iga teema sisaldab asjakohaseid alateemasid ja vastavaid pakkumisi.

TOOTE KRITEERIUMID

LOODUSVAATLUS (Wildlife Watching)

Looduse vaatlemine on Eestis ja Lätis populaarne loodusturismi teenus. Mõlemas riigis leidub palju elusloodust, sealhulgas palju taime-, seene-, linnu-, imetaja- ja kalaliike. Eestis ja Lätis pakutakse eluslooduse vaatlemiseks erinevaid võimalusi. Oluline on järgida kaitsealade reegleid ja juhiseid ning austada loomi ja nende elupaiku.

BOTAANIKARETKED (Botanical tours)

Loodusgiidide/bioloogidega retked, mis tutvustavad taimi nende looduslikes elupaikades ja tõstavad esile nende bioloogilist mitmekesisust.

Giidiga botaanikaretked viivad retkel osaleja läbi rahvusparkide ja metsiku looduse, et näha taimi nende looduslikes elupaikades – looduslikud niidud, erinevat tüüpi metsad, märgalad, jõeorud, luited, rannikualad, rohumaad ja muud. Balti riigid asuvad paljude taimeliikide levilate ristumiskohas, mille tulemuseks on muljetavaldav umbes kümne tuhande seemnetaime-, vetika-, sambla-, sambliku- ja sõnajalaliigiga bioloogiline mitmekesisus. Teadlikud botaanikagiidid aitavad tuvastada üksikuid liike ja räägivad atraktiivsetest taimedest, mida retkede ajal kohtate. Näiteks leiab Eestist ja Lätist 22 erinevat loodusliku orhidee sorti ja ümaralehise huulheina (*Drosera rotundifolia*) – lihasööja taime, mis toitub putukatest.

Foto: Tamme talu

- juhendab loodusgiid/bioloog, kes tunneb piirkonna taimestikku ning suudab tuvastada ja vastava kliendi suhtluskeeles selgitada erinevate taimeliikide rolli looduses
- eesmärgiks on mitmekesise taimeliikide valiku näitamine nende looduslikes elupaikades (näiteks looduslikud niidud, erinevat tüüpi metsad, märgalad, jõeorud, hallid luited, rannikualad, rohumaad jne)
- kohandatud hooajalisusega
- praktiline õpe osalejatele: taimede äratundmine, pildistamine, joonistamine
- ohutus: osalejaid teavitatakse võimalikest ohtudest (mürgised taimed; taimed, mis võivad põhjustada keemilisi põletusi jne)
- keskkonnavastutus: ei kahjustata taimi, viibitakse selleks ettenähtud radadel ja austatakse keskkonda
- valikuline: lisateave ja -varustus, näiteks juhised ja vaatlusvahendid, nagu binoklid, suurendusklaasid, mobiilirakendused ja raamatud, mis aitavad liike tuvastada
- teenuse pakkuja on kursis kehtivate loodusseaduste ja -eeskirjadega ning kaitsealade või rahvusparkide korralduskavadest lähtuvate piirangutega ning pakub teenust nendega kooskõlas

IMETAJATE VAATLEMINE (Mammals watching)

Retked keskenduvad loomade vaatlemisele nende looduslikes elupaikades ning põhinevad giidi teadmistel metsloomade elust ja harjumustest.

Imetajate vaatlusretked pakuvad võimalust vaadelda hirvi, põtru, ilveseid, rebaseid, mäkrasid ja teisi liike nende loomulikes elupaikades. Võite kohata emahirvi oma vasikatega, olla tunnistajaks, kuidas koprad ehitavad oma kodu, kuulda öökullide hõikeid ja huntide ulgumist. Loomade jäljed, mahaetatud sarved, asemekohad ja muud loomade kohaloleku märgid räägivad nende elust palju. Põnevat elamust pakuvad näiteks hülgevaatlusreisid laevaga või pruunkarude vaatlus turvalisest varjest. Imetajate vaatlusretki viiakse läbi väikeste rühmadega. Kogenud retkejuhid omavad laialdasi teadmisi metsloomade elust ja harjumustest, pakkudes kordumatuid ja kaasahaaravaid vaatluselamusi.

- ✓ juhendab loodusgiid/zooloog, kes suudab kohatud imetajaliike ära tunda ja anda vastava kliendi suhtluskeeles nende kohta üksikasjalikku teavet
- ✓ tuur on spetsialiseerunud ja ette valmistatud loomade jälgimiseks nende looduslikes elupaikades
- ✓ põhineb giidi headel teadmistel kohalikest tingimustest ning metsloomade elust ja harjumustest
- ✓ kohandatud hooajalisusega (pesitus-, toitumis- või rändeaeg)
- ✓ metsloomade märkamise võimalusi selgitatakse eelnevalt
- ✓ ohutus: antakse juhised võimalike elusloodusega seotud ohtude vältimiseks
- ✓ eetilised tavad: imetajatega hoitakse distantsi ja välditakse tegevusi, mis võivad põhjustada stressi või häireid
- ✓ valikuline: varustuses on binoklid ja/või muud seadmed, mis aitavad imetajaid, nende jälgi ja väljaheiteid ära tunda

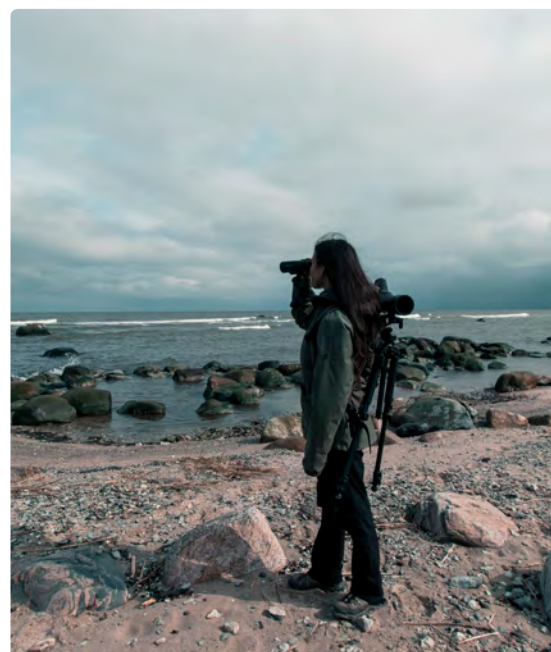
LINNUVAATLUS (Bird watching)

Spetsiaalsed retked konkreetsete linnuliikide vaatlemiseks riikliku ja rahvusvahelise tähtsusega linnuvaatluspaikades, eriti rändeperioodidel.

Eestis ja Lätis on umbes 400 linnuliiki. Siin asuvad linnuvaatluspaigad on ühed parimatest Euroopas, eriti lindude rände ajal, kui on võimalik ühes kohas näha rohkem kui 100 erinevat linnuliiki päevas. Linnuvaatlusretkedel professionaalsete giidide/ornitoloogidega on teil võimalus vaadelda väike-konnakotkaid, kirjuhahke, värbkakke, laanepüüsid, metsiseid, kiivitajaid, merikotkaid, roo-loorkulle, kanada laglesid, suur-konnakotkaid, stepi-loorkulle, tuttlõokesi, puna-harksabasid, punajalg-pistrikke, suur-laukhanesid, kühnokk-luikesid, mustvaeraid, tõmmuvaeraid, laululuikesid, valgepösk-lagle, soo-roolinde ja paljusid teisi.

- ✓ juhendab kogenud ja teadlik linnuvaatluse giid, kes suudab tuvastada ja anda vastava kliendi suhtluskeeles üksikasjalikku teavet vaadeldavate linnuliikide ja ka teiste liikide kohta
- ✓ spetsialiseerunud konkreetsetele linnuliikidele ja paikadele
- ✓ kohandatud hooajalisusega: langeb kokku piirkonna parima linnuvaatlushooajaga, võttes arvesse rändeperioode ja järgides eetikakoodeksit (nt sihtkaitse võõndi piirangud, kaitsekorralduskavad)
- ✓ selgitatakse eetilisi linnuvaatlustavasid, nagu lindudest lugupidava distantsi hoidmine ja häirimise vältimine
- ✓ ohutus: antakse juhised võimalike elusloodusega seotud ohtude vältimiseks (näiteks surnud lindude mitte puudutamine jms)
- ✓ eetilised tavad: inimõju minimeerimine keskkonnale ja elupaikadele
- ✓ valikuline: binoklid, teleskoobid, töövahendid, mis aitavad linnuliike ära tunda, ja/või muud seadmed

Foto: Hans Markus Antson, Visit Estonia

SEENERETKED (Fungi tours)

Mükoloogidega retked, mis näitavad seeneliikide mitmekesisust.

Meie metsades kasvab üle 4000 seeneliigi. Vähemalt sadat neist saate avastada metsaseente vaatlusretkedel, mida juhendavad mükoloogid, kes on konkreetsete sortide leidmisel osavad. Seenejahi saab kombineerida kulinaarse huviga, lõpetades päeva seeneinega. Kõige populaarsemad söögiseened on erinevad kivi- ja kukeseened. Võite kohata ka mitmesuguseid põnevaid teistest sortidest seeneliike, nagu must torbikseen (*Craterellus cornucopioides*), kobarsüsik (*Xylaria polymorpha*), harilik tanuseen (*Phallus impudicus*), surmavalt mürgine roheline kärbesseen (*Amanita phalloides*), hirvepähkel (*Elaphomyces perekond*) ja parasiitne hirvepähkli-kedristõlvik (*Cordyceps ophioglossoides*) ning palju muud.

Foto: Ken Mürk, Visit Estonia

- ✓ *peamine eesmärk ei ole korilus, vaid peamiselt bioloogiline huvi, kuid üksikuid liike saab koguda maitsmiseks, mis on ka õppimiseks oluline*
- ✓ *juhendab kogenud mükoloog või seeneekspert loodusgiid, kes suudab kohatud seeneliike täpselt tuvastada ja anda vastava kliendi suhtluskeeles üksikasjalikku teavet*
- ✓ *toimub asukohas, kus on lai valik seeneliike, mis võimaldavad osalejatel neid tundma õppida*
- ✓ *kohandatud hooajalisusega: seeni võib leida aastaringselt, isegi talvel sula ilmaga*
- ✓ *ohutus: osalejate harimine võimalike ohtude, näiteks mürgiste seente osas*
- ✓ *eetilised tavad: üleliigse koriluse vältimine ning seentele ja nende elupaikadele tekitatava kahju minimeerimine*
- ✓ *valikuline: seenenugade, -korvide, -raamatute ja -rakenduste pakkumine seeneliikide tuvastamiseks; mikrooskoopide pakkumine seente eoste tuvastamiseks*

PUTUKA VAATLUS (Insect watching)

Retked, kus tutvustatakse erinevaid putukaliike, sealhulgas liblikaid, ööliblikaid, kiile ja mardikaid.

Baltikumi rikkalikus putukamaailmas leidub vähemalt 13 000 erinevat putukaliiki. Giidiga putukavaatlusretked, mida juhivad entusiastlikud entomoloogid, viivad osaleja liblikate, ööliblikate, kiilide ja mardikate elupaikadesse. Võimalus on kuulata lugusid harilikust sipelgakiilist (*Myrmeleon formicarius*) ja röövikuhundist (*Ammophila sabulosa*). Õistel retkedel saab teatud putukaliike jälgida "valguslõksu" abil – s.o lambivalgus valgel taustal. Õhtuti ilmuvad oma peidupaikadest välja tuhanded ööliblikad ja mardikad ning ainult pimedas märkame salapäraseid bioluminestseeruvaid jaanimardikaid (*Lampyridae*).

- ✓ *juhendab kogenud entomoloog või putukaekspert, kes suudab tuvastada kohatud putukaliike ja anda vastava kliendi suhtluskeeles üksikasjalikku teavet*
- ✓ *erinevad putukaliigid, mis võimaldavad osalejatel erinevaid putukate seltse, perekondi ja liike tundma õppida*
- ✓ *kohandatud hooajalisusega: toimub siis, kui erinevad putukaliigid on kõige aktiivsemad või nähtavamad, tagades, et osalejad saavad jälgida erinevaid putukaid*
- ✓ *eetiline praktika hõlmab putukate ellu sekkumise minimeerimist vaatlusprotsessi ajal*
- ✓ *ohutus: osalejate teavitamine võimalikest ohtudest, nagu putukahammustused või -nõelamised*
- ✓ *valikuline: varustuse ja tööriistade pakkumine, näiteks luubid, võrgud ja konteinerid ajutiseks putukavaatluseks, putukadetektorid, binoklid (kiilide vaatlemiseks), seadmed putukate öiseks vaatlemiseks (valge pind, UV-lamp, putukavõrk)*

Foto: Toomas Tuul

AKTIIVNE TURISM (Active Tourism)

Aktiivne turism on Eestis ja Lätis populaarne viis piirkonna loodusliku ilu kogemiseks. Balti riigid on tuntud oma mitmekesiste maastike poolest, sealhulgas metsad, järved, jõed, rabad ja rannajooned, mis pakuvad laia valikut välitegevusi, nagu matkamine, jalgrattasõit, süstaga sõitmine ning erinevaid talviseid tegevusi.

JALGSIMATKAD (Hiking/walking)

Matkad mõnetunnisest jalutuskäigust mitmepäevaste matkadeni, giidiga või iseseisvalt.

Matka- ja kõnnirajad viivad osaleja loodusradadele ja metsikusse loodusesse. Rajad on varustatud infostendide, märgistuste ja puhkekohtadega. Valida saab iseseisvate matkade ja loodusgiidide poolt juhitud retkede vahel, mis sobivad nii algajatele kui ka vilunud matkahuviilistele. Valikud hõlmavad nii lühikesi mõnetunniseid jalutuskäike kui ka mitmepäevaseid matku. Osadel radadel saab matkamise ühendada linnuvaatluse, haskidega jalutamise, SUP-laua või isegi kuumaõhupalliga sõitmisega. Baltimaades kulgevad Metsa- ja Ranniku matkarajad on osa Euroopa kaugmatkaradadest E9 ja E11. Otsige ka "Matkajasõbralik" märgist, mis tähistab spetsiaalseid majutus- ja söögikohti matkajatele.

Foto: Wanderlust

- ✓ giidiga või iseseisvad matkad/jalutusretked
- ✓ looduskaunid ja turvalised matka-/jalutusrajad
- ✓ giidiga ekskursioonid: juhib kogenud giid, kes tunneb piirkonda hästi ja räägib vastava kliendi suhtluskeeles
- ✓ iseseisvad ekskursioonid: minimaalne teave peaks sisaldama raja nime ja asukohta, maastikku ja keskkonda, vahemaad ja hinnangulist läbimisaega, raskusastet, raja kirjeldust ja vaatamisväärsusi, kaarte ja navigeerimist
- ✓ hooajaline asjakohasus: parimad ajad piirkonna avastamiseks, hooajaliste omaduste esiletoomine

- ✓ toit ja suupisted: olenevalt matka kestusest kaaluge osalejatele suupistete, einete või teabe pakkumist selle kohta, kust leida kohalikke toite; plaanige kohad puhkepausideks, kus on olemas kätepesu võimalus, tualett või välikäimla
- ✓ transport: transpordivõimalused või selged juhised selle kohta, kuidas osalejad matka toimumispaika jõuavad ja millised on teeolud
- ✓ ohutus: osalejaid tuleks võimalikest ohtudest (ilmastik, raja läbitavus, joo-givee saadavus vmt) teavitada
- ✓ valikuline: ühendage matkamine kohaliku või metsatoidu maitseelamustega või muude tegevustega, et kogemust mitmekesistada
- ✓ keskkonnavastutus: jälgida, et mõju loodusele oleks minimaalne

RÄÄTSAMATKAD (Bogshoe hiking)

Giidiga räätsamatkad märgaladel.

Räätsamatkad võimaldavad avastada ainulaadseid märgalasid, mida tuntakse soode ja rabadena ning mis on koduks mitmekesisele taimestikule ja loomastikule. Rabasid iseloomustab käsnjas turbasammal, mis võib olla mitme meetri paksune ja ebastabiilne. Ohutuse tagamiseks antakse matkajatele spetsiaalsed räätsad. Väga oluline on järgida matkamiseks ettenähtud radu ja laudteid, et kaitsta tundlikku ökosüsteemi. Räätsamatkale saab minna ainult koos giidiga ja see kestab keskmiselt 2–3 tundi. Lumeräätsadega saab matkale minna ka talvel.

- ✓ juhendab kogenud loodusteadlane/loodusgiid, kes räägib vastava kliendi suhtluskeeles
- ✓ matka käigus antakse teavet rabade ainulaadsete omaduste ja ökoloogilise tähtsuse kohta, sealhulgas turbasambla, lihasööjate taimede ja eluslooduse kohta
- ✓ varustus: olemas on spetsiaalsed räätsad hooajast lähtuvalt, samuti juhised nende õigeks kasutamiseks; varustus on hästi hooldatud, sobib hooajaliseks matka korraldamiseks ja läheb osalejatele hästi jalga
- ✓ hooajaline asjakohasus: hooajaliste tunnuste esiletõstmine, räätsaturismi hea tavaga www.loodusturism.com/raatsaturismiheatava kooskõlas
- ✓ olemas ohutusjuhised
- ✓ keskkonnavastutus: giidi poolt suunatud rajal püsimine, vastavalt hooajale õige räätsavarustus, arvestades rabapinnase erisusi; tundlike alade tallamise vältimine ja looduse austamine

Foto: Patrik Tamm, Visit Estonia

RATSAMATKAD (Horseback tours)

Giidiga ratsamatkad ühendavad ratsutamise loodusvaatlusega kaunil metsa-, põllu- ja jõeäärsel maastikul, kus võib märgata linde ja metsloomi. Algajad saavad kasutada juhendajateenust ja läbida lühemaid marsruute, samas kui kogenud ratsutajad saavad valida mitmepäevase ratsamatka koos majutusega. Giidid ja tallide omanikud jagavad teiega hea meelega oma teadmisi ja kogemusi hobusetõugude kohta.

Foto: Mustamõisa hobumatkad

Giidiga ratsamatkad koos looduse vaatlemisega.

- ✓ giidiga ratsamatkad looduses maalilisel maastikul, nagu metsad, heinamaad või rannikualad
- ✓ teadlik giid, kellel on hobuste ja konkreetsete radadega kogemusi ning kes räägib vastava kliendi suhtluskeeles
- ✓ nõutav sõiduoskuse tase on eelnevalt selgelt välja toodud
- ✓ matka alguses tutvustatakse ohutusnõudeid
- ✓ on olemas hästi hooldatud varustus (sadulad, valjad jne) ja turvavarustus (kiivrid jne)
- ✓ teenust pakutakse hästi treenitud ja tervete hobustega, kes sobivad erineva tasemega ratsanikele
- ✓ ohutusnõuete range järgimine, et kaitsta osalejaid ja hobuseid
- ✓ juurdepääs rajatistele, nagu tall, tualetid, riietusruumid ja varustuse laenutuspunkt
- ✓ keskkonnavastutus: looduskeskkonna kaitsmine ja säilitamine
- ✓ ärge sõitke hobustega jalgrattateedel, suusaradadel jmt spetsiaalselt rajatud teedel/radadel
- ✓ valikuline: toitlustus, lõunapakid matka ajal

JALGRATTAMATKAD (Cycling)

Balti riikides on lauged künkad, jalgrattasõit ei ole eriti keeruline ja enamik marsruute on algajatele sobivad. Jalgrattaradadeks on asfalt-, kruusa- ja metsateed. Võimalik on laenutada jalgrattaid, mis sobivad erinevatel pinnastel sõitmiseks, sh elektrijalgrattaid, ja kasutada neid iseseisvatel - või giidiga matkadel. Võimalik on valida liiklusvabu marsruute, mis ühendavad jalgrattasõidu kaunite maastike ja looduse nautimisega. Soovijatele saab kokku panna spetsiaalseid jalgrattamarsruute.

Giidiga jalgrattamatkad ja rattamarsruudid iseseisvaks läbimiseks.

- ✓ giidiga või iseseisvad jalgrattamatkad
- ✓ matkamarsruut läbib looduskau- neid, turvalisi ja hästi läbitavaid jalgrattateid
- ✓ giidiga jalgrattamatk: juhendab kogenud jalgrattagiid, kes tunneb hästi marsruuti, kohalikke tingimusi ja räägib vastava kliendi suhtluskeeles
- ✓ iseseisev jalgrattamatka marsruut: minimaalne teave peaks sisaldama jalgrattamarsruudi kirjeldust, sealhulgas algus- ja lõpp-punkti; kogu distantsi kirjeldust; kaarte; GPS-koordinaate või juurdepääsu GPS-navigatsiooni rakendustele lihtsaks navigeerimiseks; teavet liiklusolude, teetüüpide ja pinnakatte kohta (asfalt, kruus, maastik)
- ✓ soovitus: planeerige puhkepeatusi või külastage kohalikke söögikohti, kus osalejad saavad tutvuda piirkondliku köögiga või nautida suupisteid
- ✓ ohutus: on olemas juhised, ratta hoolduse või remondi võimalus retke ajal ja/või vajalik kiirremondi komplekt, vajadusel varuplaan mahukaks remondiks
- ✓ keskkonnavastutus: tutvustage vastutustundlikke jalgrattasõidu tavasid, oluline on keskkonnamõju minimeerimine ning kohaliku keskkonna ja kogukonna austamine
- ✓ valikuline: jalgratta ja turvavarustuse rent (kiivrid, kindad, remonditööriistad jne)
- ✓ valikuline: abisõiduk hädaolukordadeks, varustuse transportimiseks või rattasõidust puhkust vajavate osalejate abistamiseks

Foto: Rauno Liivand, Visit Estonia

VEEGA SEOTUD TEGEVUSED (Horseback tours)

Kanuosõit, süstasõit, paadisõit, SUP-lauaga sõit, rafting, snorgeldamine, sukeldumine ja purjetamine jõgedel, järvedel, merel ja lammidel.

Jões, järved ja Läänemeri pakuvad erinevaid veelsõidu elamusi. Rahuliku voolu ja kohati väikeste kärestikega jõel kanuu või paadiga sõitmine on suvel mõnus seiklus. Kevad toob kogenud aerutajatele väljakutseid pakkuva kiire voolu, samas kui viiendal hooajal saab kogeda ainulaadset kanuosõitu lammidel. Meresüstamatkadel avanevad vapustavad vaated saarestikele ja rannajoonele. Jõgedel ja järvedel SUP-lauaga sõitmist saab kombineerida matkamise või väikesaarte avastamisega. Veematkad võimaldavad nautida videvikku jõel, vaadelda öhtul valgustatud linnasiluetti või tervitada päikesetõusu näiteks SUP-laual rabajärvel.

Foto: Sea Kayaking Estonia

- ✓ *kanuosõit, süstasõit, paadisõit, SUP-lauaga sõit, rafting, snorgeldamine, sukeldumine ja purjetamine jõgedel, järvedel, merel ja lammidel*
- ✓ *matka juhendab kogenud rühmajuht, giid või instruktor, kes on läbinud veeohutuse ja vetelpääste koolituse ning omandanud rühmajuhtimise põhimõtteid ning suhtleb kliendi suhtluskeeles*
- ✓ *ohutus: ohutusnõuete range järgimine, et kaitsta osalejaid veetegevustega seotud võimalike ohtude eest; kõikidel veega seotud tegevustel peavad olema tegevuses osalejatel päästevestid seljas; iseseisva matkamise korral peab olema tagatud abikutsungi edastamine matkakorraldajale*
- ✓ *varustus: hästi hooldatud ja heas töökorras varustus, nagu paadid, süst, päästevestid ja turvavarustus, valikuliselt veekindlad kotid asjade ja elektroonika jaoks*
- ✓ *selged juhised matkavarustuse ohtu kasutamiseks*
- ✓ *selged juhised kohtumispaikade ja ajakavade kohta*
- ✓ *teave transpordi kohta tegevuspaika ja sealt tagasi, sealhulgas pealevõtmis- ja mahaminemisvõimaluste kohta*
- ✓ *keskkonnastatus: säästev ja vastutustundlik käitumine, et minimeerida mõju keskkonnale ja loodusväärtustele*
- ✓ *vee hooajaliste looduspiirangute austamine; piirangute ajal neid alasid ei külastata*
- ✓ *valikuline: toit ja suupisted pikematel matkadel või võimalus kaasa võtta lõunasööki*

TALVISED TEGEVUSED (Winter activities)

Murdmaasuusatamine, räätsamatkad, uisutamine, tõukekelgumatkad, koerarakendiga sõitmine ja jääpüügi retked.

Lumi ja jää võimaldavad talvel teha lahedaid välitegevusi. Looduslikud maastikud, sealhulgas metsad, niidud, jäätunud järved ja mererand on ideaalne maastik murdmaasuusatamiseks. On võimalik rentida suusavarustust ja algajatele on saadaval juhendajateenused. Tõukekelgumatkad on tänapäeval populaarne talvine ajaviide ja selleks kasutatakse kaasaegseid kelke, mis on kerged ja mugavad. Koerarakendiga kelgutamine pakub kiiret sõitu nii läbi lume ja talvemaastike, kui ka sõbralike ja energiliste kelgukoorte seltskonda. Räätsamatkad viivad osaleja jäätunud järvede äärde ja rabadesse ning lumega kaetud metsadesse loodust vaatlema.

- ✓ *räätsamatkad, murdmaasuusatamine, matkasuuskadega matkamine, uisutamine, tõukekelgumatkad, koerarakendiga sõitmine ja jääpüügi retked*
- ✓ *juhib teadlik ja kogenud juhendaja/giid, kes suudab osalejatele (eriti algajatele) nende suhtluskeeles koolitusi ja tuge pakkuda*
- ✓ *ohutusnõuete range järgimine, et kaitsta osalejaid külma ilmaga seotud ohtude eest; matkale ei lasta minna isikutel, kes ei ole ilmastikule vastavalt riides*
- ✓ *osalejatele pakutakse hästi hooldatud varustust, nagu suusad, lumelauad, uisud, tõukekelgud*
- ✓ *selged juhised seadmete ohutuks kasutamiseks*
- ✓ *valmisolek muutuvateks ilmastikutingimusteks, sealhulgas selge teavitamine tühistamis- või ajakava muutmise vajadusest keeruliste ilmastikutingimuste korral*
- ✓ *juurdepääs rajatistele nagu öömadjad, soojendusega tualetid, riietusruumid ja varustuse rentimise alad*
- ✓ *teave transpordi kohta tegevuspaika ja sealt tagasi, sealhulgas pealevõtmis- ja mahaminemisvõimaluste kohta*
- ✓ *selged juhised kohtumispaikade ja ajakavade kohta*
- ✓ *valikuline: kuumad joogid, toidud ja suupisted tegevuspaigas või lähedastes asutustes; jalgade ja käte soojendid (taskusoojad); sallide, kinnaste ja mütside lisavaru*

Foto: Aktivest

HINGEREISID (Soul Tours)

Need retked on mõeldud vaimule, hingele ja kehale. Euroopas on vähe nii rikkaliku ürgse loodusega kohti, mis võimaldavad kogeda selliseid jooga-, meditatsiooni- ja saunarituaale ning looduselamusi.

LOODUSRETRIIT (Nature retreats)

Mediteerimine, jooga ja muud vaimsed praktikad maa- ja looduskeskkonnas.

Loodusretriidil on osalejal võimalus saavutada harmoonia oma sisemise minaga, tehes joogat, mediteerides või lihtsalt taasühendudes loodusega. Saadaval on grupiprogrammid koos tavade ja rituaalidega, mis aitavad sul vabaneda tōketest ja vabastada oma sisemine energia, kasvatada teadlikkust ja elada oma elu õnnelikult. Ümbritsev looduskeskkond suurendab lõõgastuse ja kohaloleku tunnet, samas kui looduslähedane kaasaegsete mugavustega majutuskoht tagab sinu heaolu.

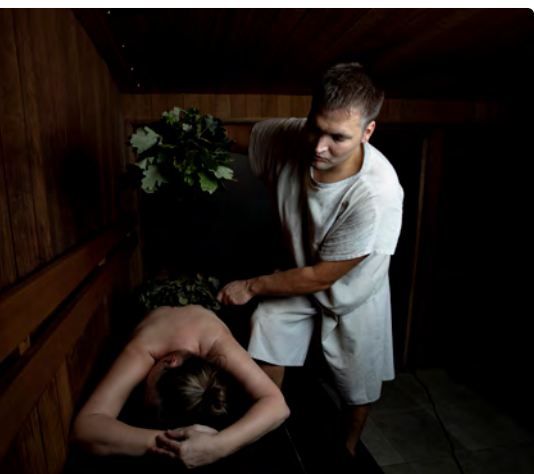

Foto: Soomaa Puhkeküla

- meditatsioon, jooga ja muud vaimsed praktikad maa- ja looduskeskkonnas
- kohandatud ja juhendatud programmid vaimseteks praktikateks
- asukoht ja keskkond: rahulik ja maaliline asukoht looduslikus keskkonnas, näiteks metsas, järve ääres või rannikualal, rõhuasetusega linnamürast ja segajatest eemal viibimisel
- mugavad ja hästi varustatud majutuskohad (telgid, majakesed, puumajad, onnid jne)
- oluliste mugavuste ja teenuste olemasolu, sealhulgas küte ja vannituba
- toit ja einestamine: värske ja kohapeal valmistatud toit, mis sisaldab piirkondlikke maitseid; toit, mis on kerge, ent toitev
- keskkonnavastutus: säästev ja vastutustundlik käitumine, et minimeerida mõju keskkonnale

LOODUSTERAAPIA (Nature therapy)

Looduslikud heaoluelamused (wellness) – metsateraapia, fütosaun, loodus-SPA, rajad paljajalu käimiseks, taimetee valmistamise ja mandala töötoad.

Metsataimede kasutamine tervise ja ilu jaoks on autentne ja traditsiooniline tava, mis pärineb kristluse-eelsest ajast ja on Balti riikides püsima jäänud. Giidiga metsateraapia ehk shinrin-yoku, ravimtaimetõmmistel põhinev vabaõhu loodus-SPA, mida ümbritsevad linnulaul ja loodushääled, ning metsalilled ja -taimedega saunarituaalid võimaldavad sul kogeda looduse tervendavat jõudu. Loodusravi eksperdid juhendavad osalejat jagades oma teadmisi.

- metsateraapia, saunaelamused, loodus-SPA, rajad paljajalu käimiseks, taimetee ja mandala töötoad jne
- teraapiline, tervendav ja transformatiivne kogemus looduskeskkonnas
- teraapiat viivad läbi looduspõhise teraapia kogemusega kogenud terapeudid või metsateraapia tunnistuse omandanud spetsialistid
- tõhus suhtlus, et luua osalejale turvaline, konfidentsiaalne ja toetav keskkond
- rahulik ja looduslik asukoht, näiteks mets, rand või heinamaa, rõhuasetusega rahulikul ja rahustaval atmosfääril
- kohandatud teraapiaprogrammid, mis käsitlevad osalejate konkreetseid vajadusi ja eesmärges võttes arvesse nende füüsilist ja emotsionaalset heaolu
- tervise- ja ohutusmeetmete järgimine
- keskkonnavastutus: säästev ja vastutustundlik käitumine, et minimeerida mõju keskkonnale

Foto: Visit Estonia

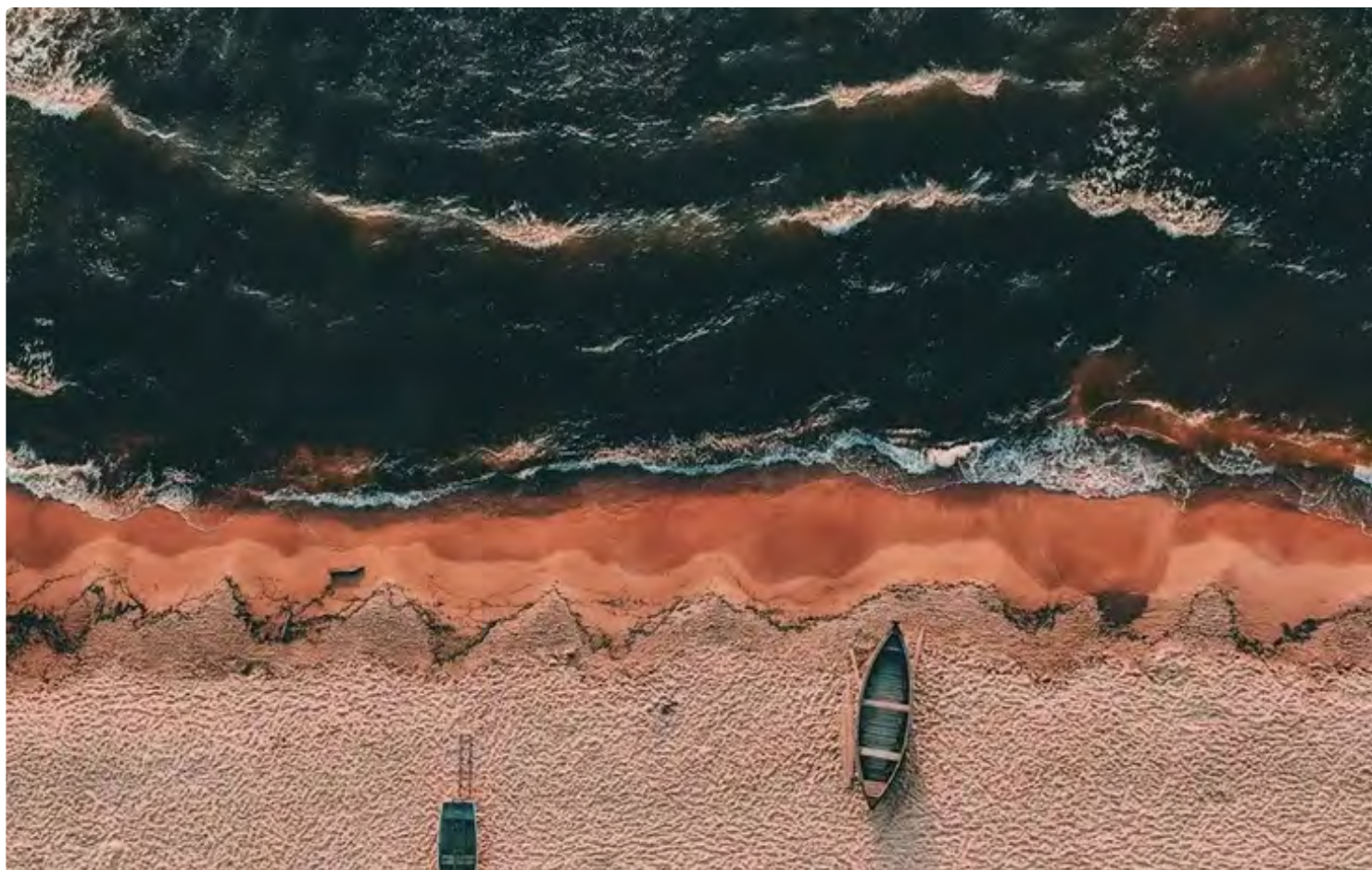
ELAMUS LOODUSEST (Nature escape)

Põgenemine loodusesse, nõ võrgust väljas olemine ja loodusega taasühinemine. Kombinatsioon looduskogemusest ja mugavusest.

Elamus loodusest pakub lõõgastavat varjupaika metsikus ja kaunis looduses, võimaldades samal ajal peatuda mugavas ja privaatses hästivarustatud öömajas. Alusta oma päeva, rüübates hommikust jooki rahustavate loodushelide saatel, samal ajal päevaks tegevusi planeerides. Vastuvõtjad võivad soovi korral kokku panna personaalse päevakava, aga ümbrust saab avastada ka omal käel. Jaluta metsas, märka metsloomi ja linde, naudi lõõgastavat jalgratta- või paadisõitu või sukeldu lihtsalt ümbritseva looduse ilusse ja energiasse.

- lõõgastavad, noorendavad ja kaa-sahaaravad kogemused looduslikus ja rahulikus keskkonnas
- rahulik ja maaliline asukoht looduslikus keskkonnas, näiteks metsas, järve ääres, rannas või kaugel kõnnumaal, rõhuasetusega linnaelu saginast puhkuse pakkumisel
- privaatsed ja eraldatud ruumid, kus osalejad saavad häirimatult lõõgastuda
- hästi hooldatud ja mugavad majutusvõimalused, nagu majakesed, glämpingu telgid või ökokuurordid
- oluliste mugavuste ja teenuste olemasolu, sealhulgas küte ja vannituba
- võimalus käia looduses jalutamas, tegeleda kerge füüsiliste tegevuste, muusika, maalimise või muu sarnasega
- paindlikkus kohandada kogemust vastavalt osalejate eelistustele ja huvidele
- keskkonnavastutus: säästev ja vastutustundlik käitumine, et minimeerida mõju keskkonnale

TOIT LOODUSEST JA KORILUS (Soul Tours)

Loodusest pärineval toidul on nii Eesti kui Läti köögis oluline osa, sisaldades erinevaid metsamarju, seeni ja ürte ning muid metsaande.

KORILUS (Foraging)

Giidiga retked seente, marjade, ürtide ja muude metsaandide korjamiseks. Koos kokkamine ja hiljem üheskoos võõrustajaga eine nautimine.

Giidiga korilusretked viivad metsikusse loodusesse, et korjata seeni, marju ja maitsetaimi. Eestlased ja lätlased suhtuvad seenelkäimisesse suure kirega. Kõige populaarsemad söögiseened on näiteks kivipuravikud ja kukeseened. Erinevaid marju, näiteks mustikaid, jõhvikaid, vaarikaid ja murakaid, leidub metsas palju ja neid kasutatakse roogades ja magustoitudes. Erinevaid maitsetaimi, näiteks lõhnav kummel, harilik raudrohi, pihlakas, liht-naistepuna, kaheaastane kuningakepp, luga, piparmünt, kasutatakse tihti teede valmistamiseks ja toitude maitsestamiseks. Korilusretked lõppevad sageli oma võõrustajaga koos kokates ja hiljem roogi nautides.

Foto: VisitEstonia, Hans Markus Antson

- ✓ giidiga korilusretked seente, marjade, ürtide ja muu korjamiseks; koos võõrustajatega toidu valmistamine ja nautimine
- ✓ juhendavad kogenud seene-, marja- ja taimetundjad, kes tunnevad liike ja oskavad vastava kliendi suhtluskeeles selgitada, mille järgi söödavaid liike ära tunda ja mürgiseid vältida
- ✓ kaitsealuste liikide kogumine on keelatud
- ✓ osalejatele antakse kaasa noad, korvid ja muud vajalikud tööriistad ning juhised, kuidas vastutustundlikult seeni, marju ja taimi ümbritsevat keskkonda kahjustamata koguda
- ✓ ohutus: osalejate teavitamine võimalikest ohtudest, nagu mürgised seened, marjad ja taimed
- ✓ eetilised tavad: eesmärgipõhine korilus, arvestades mõistlikku tarbimisvajadust; seente, marjade ja taimede ning nende elupaikade kahjustamise minimeerimine

TOIT LOODUSEST, METSATOIDU TÖÖTOAD (Wild food)

Loodusest pärinevaid toite pakuvad restoranid ja metsatoidu töötöad.

Kokad kasutavad värsket ja kohalikku toorainet, sealhulgas seeni, marju, ürte ja ulukiliha, et pakkuda hooajalisi toite. Võimalus on osaleda õpitubades, kus õpetatakse, kuidas loodusest pärinevat toitu saab loovalt retseptides kasutada. Loodusest pärinev tooraine on maitsev ja keemiavaba. Balti riikide traditsioonilist kööki ilmestavad neli hooaega, mis pakuvad erinevaid koostisosi toidu valmistamiseks.

- ✓ restoranid, mis pakuvad oma menüüs toitu kohalikust loodusest ja selle toidu valmistamise meistriklasse
- ✓ kõik toidud loodusest tuleb hankida vastutustundlikult ja seaduslikult; rõhutage kohalike ökosüsteemide kaitsmiseks säästvaid koriluse tavasid
- ✓ roogasid valmistavad kokad, kes on loodusest korjatud toiduainetega hästi kursis ja koolitatud nendest toidu valmistamiseks
- ✓ klientidele antakse roogade täpsed ja üksikasjalikud kirjeldused vastava kliendi suhtluskeeles, märkides selgelt ära kasutatud koostisosade nimed
- ✓ antakse teavet allergeenide kohta, mida toit võib sisaldada
- ✓ meistriklassid on praktilised, võimaldades osalejatel kokkamises aktiivselt osaleda
- ✓ meistriklassis osalejad on varustatud vajalike töövahenditega
- ✓ ohutus: meistriklassides osalejatele antakse ohutusjuhised, mida tuleb toidu valmistamisel arvestada
- ✓ keskkonnast: säästev ja vastutustundlik käitumine, sealhulgas jäätmete minimeerimine

Foto: Karl Markus Antson, Visit Estonia

LOODUSHARIDUS (Nature Education)

Giidiga loodushariduslikud matkad ja ekskursioonid keskenduvad loodusloo, kohalike ökosüsteemide, taimestiku, loomastiku, geoloogia ja taevakehade kohta käivatele harivatele kogemustele. Retked pakuvad pilguheite meie planeedi miljardiaastasesse ajalukku ja kosmose saladustesse.

ASTRONOOMIARETKED (Astronomical tours)

Tähevaatlusretked ja loengud universumist teleskoopidega varustatud observatooriumides.

Balti riigid on tänu vähesele valgusreostusele ja suurtele avatud ruumidele suurepäraseid sihtkohad tähevaatluseks. Observatooriumid ja tähevaatluspaigad pakuvad põnevaid loenguid planeetide, tähtede, galaktikate ja udukogude kohta. Giidid juhivad öiseid ekskursioone statsionaarsete ja/või kaasaskantavate teleskoopidega, pakkudes teadmisi taevakehade kohta. Osaleja saab vaadelda Päikesesüsteemi erinevaid objekte, uurida Kuu meresid, nautida virmalisi (*aurora borealist*) ja heita pilgu kaugesse minevikku, vaadeldes galaktikaid universumi alguses.

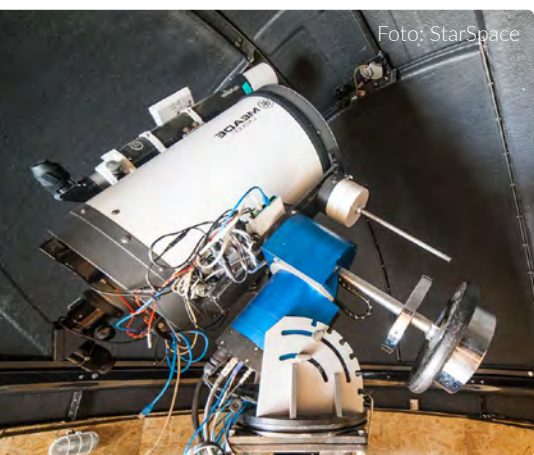

Foto: StarSpace

- ✓ *tähevaatlusretked ja loengud universumist teleskoopidega varustatud observatooriumides*
- ✓ *loengute ja ringkäikude sisu on kujundatud nii, et see oleks arusaadav igas vanuses ja erinevate eelteadmistega inimestele*
- ✓ *retki ja loenguid juhendavad kliendi suhtluskeelt valdavad astronoomia-teadmistega spetsialistid*
- ✓ *täiendavateks vahenditeks on kaasaskantavad teleskoobid, binoklid, tähekaardid, tähtede leidmise rakendused, visualiseerimised jne*

GEORETKED (Geo tours)

Retked looduslike protsesside, geoloogiliste moodustiste, maastike ja fossiilidega tutvumiseks.

Balti riikide mitmekesise maastiku ja rikkaliku geoloogilise pärandi hulka kuuluvad lubja- ja liivakivipaljandid, liivaluited, klindid, kivimoodustised, kraatrid, fossiilid, looduslikud allikad ja iidset liustikumoodustised. Spetsialiseerunud georetkede giidid näitavad, kuidas lugeda maastikult meie planeedi ja looduse ajalugu ning tuvastada mineviku hämmastavaid tunnustajaid, alates majesteetlikest liivakivipaljanditest kuni trilobiitide, tetrapoodide ja Devoni ajastu kalade fossiilideni.

- ✓ *ekskursioonid, mis uurivad looduslike protsesse, geoloogilisi moodustisi, maastikke ja fossiile*
- ✓ *koguda on lubatud ainult maapinnalt leitud kivistisi; neid ei tohi võtta kivipaljanditest*
- ✓ *juhendavad kogenud loodusteadlased, geoloogid või valdkonna eksperdid, kes suudavad tuvastada ja anda kliendi suhtluskeeles üksikasjalikku teavet looduslike protsesside, geoloogiliste moodustiste, maastike ja fossiilide kohta*
- ✓ *ohutus: osalejaid teavitatakse võimalikest ohtudest*
- ✓ *kohandatud hooajalisusega: planeeritud nii, et ekskursioon toimuks parimal ajal konkreetsete looduslike protsesside, geoloogiliste moodustiste või fossiilide vaatlemiseks*
- ✓ *keskkonnavastutus: säästev ja vastutustundlik käitumine, sealhulgas jäätmete minimeerimine*
- ✓ *valikuline: seadmed ja tööriistad, mis parandavad uurimiskogemust, nt suurendusklaasid*

LOODUSE JÄÄDVUSTAMINE (Nature Capture)

Eesti ja Läti on ideaalsed sihtkohad looduse jäädvustamiseks, sest erinevate aastaegade muutuva ilu võib olla väga inspireeriv. Loomastiku ja taimestiku suur mitmekesisus lisab foto-, video- ja joonistusseanssidele lisaväärtust.

LOODUSFOTOGRAAFIA JA -VIDEOGRAAFIA (Nature photo/video)

Giidiga loodusfotograafia ja -videograafia retked.

Neli aastaaga pakuvad mitmekesiseid võimalusi loodusfotode ja -videote tegemiseks, kusjuures iga aastaag toob erinevaid värve, valgust ja meeleolu. Lisaks maaliline maastik - metsad, rabad, niidud, liivakivipaljandid, jõed ja mererannik. Looduses on palju linde, loomi ning erinevaid taimi ja puid. Mere kohal oleva pilvise taeva, varahommikuse udu, sädeleva härmatise või isegi virmaliste (*aurora borealise*) jäädvustamine võib olla tõeliselt rahuldust pakkuv kogemus.

Foto: Andres Turro, N35 Matkaklubi

- ✓ giidiga looduse ja eluslooduse fotograafia ja videograafia ekskursioonid
- ✓ juhivad giid, kes tunneb hästi piirkonda ja metsloomi, teab metsloomade harjumusi, omab loodusfotode ja -videote tegemise kogemust ning räägib vastava kliendi suhtluskeeles
- ✓ ekskursioonid on hoolikalt planeeritud nii, et need toimuksid parimal ajal loodusfotograafia või -videograafia jaoks
- ✓ ohutus: juhised võimalike elusloodusega seotud ohtude vältimiseks
- ✓ eetilised tavad: loomadega maksimaalse distantsi hoidmine ja igasuguste tegevuste vältimine, mis võiksid neile stressi tekitada või neid kahjustada
- ✓ keskkonnavastutus: säästev ja vastutustundlik käitumine, sealhulgas jäätmete minimeerimine

LOODUSE JOONISTAMINE JA MAALIMINE (Nature drawing/painting)

Looduse joonistamise ja maalimise retked.

Looduslik mitmekesisus, eluslooduse olemasolu, hooajalised muutused, veekogude mitmekesisus, taimestiku rohkus ja inspireerivad maastikud võimaldavad osalejatel täielikult sukelduda keskkonna ilusse ja luua vapustavaid kunstiteoseid, mis peegeldavad sidet loodusega.

- ✓ looduse ja eluslooduse joonistamise ja maalimise retked
- ✓ juhivad asjatundlik, piirkonnaga tuttav, vastava kliendi suhtluskeelt kõnelev giid, kellel on ka praktiline kogemus looduse joonistamise ja maalimise alal
- ✓ on olemas materjalid joonistamiseks ja maalimiseks
- ✓ eetilise tava: metsloomi joonistades või maalides hoidke loomadega distantsi ja ärge tehke midagi, mis võib loomades põhjustada stressi või vigastusi
- ✓ ohutus: antakse juhised võimalike elusloodusega seotud ohtude vältimiseks

EKSTREEMNE LOODUSTURISM (Nature Extreme)

Ekstreemsport ja looduses ellujäämise matkad võivad olla ainulaadne ja põnev viis kogeda Eesti ja Läti looduse ilu. Kõik tegevused on kavandatud ohutust silmas pidades.

EKSTREEMTURISM (Extreme tourism)

Kuumaõhupalliga sõitmine, benji-hüpped, trossiga laskumine (zipline), paraplaaniga lendamine, langevarjuhüpped ja purjelauasõit – instrueeritud ja juhendatud.

Ekstreemsport võimaldab osalejal loodusega põneval viisil suhelda. Professionaalsete instruktorite juhendamisel saad avastada looduse ilu ebatavalisest ja seikluslikust vaatenurgast. Tänu hoolikatele ohutusmeetmetele on mitmed ekstreemretked sobivad ka lastele ja eelneva ekstreemspordikogemusega inimestele

Foto: Sigulda Adventures

- ✓ kuumaõhupalliga sõitmine, benji-hüpped, zipline-sõidud, paraplaaniga lennud, langevarjuhüpped ja purjelauasõit – kõik juhendatud
- ✓ kliendi suhtluskeelt kõnelev ekstreemspordi eriväljaõppega giid või instruktor tagab turvalise seikluse, pakkudes kohandatud teavet ja abi iga tegevuse juures
- ✓ ohutusnõuete range järgimine iga tegevuse puhul; seadmete korrapärane hooldus, et tagada osalejate ohutus
- ✓ valmisolek muutuvateks ilmastikutingimusteks ja suhtlus tühistamiste või ajakavade muutmise korral
- ✓ selged juhised seadmete kasutamise, ohutuse ja hädaolukordadele reageerimise kohta; osalejatele selgitatakse täpselt, mida nad tegevuse käigus teha tohivad ja mida mitte
- ✓ osalejatele antakse hästi hooldatud varustus
- ✓ juurdepääs rajatistele, nagu juhendamisalad, tualetid, riietusruumid ja varustuse rent
- ✓ teave transpordi kohta tegevuspaika ja sealt tagasi; selged juhised kohtumispunktide, ajakavade ning pealevõtmise ja mahaminemisvõimaluste kohta

LOODUSES ELLUJÄÄMINE (Nature survival)

Looduses ellujäämisoskuste koolitused kogenud juhendajatega.

Looduses ellujäämise retked on loodud selleks, et testida ja parandada osaleja looduses ellujäämise oskusi. Kogenud juhendajad aitavad inimestel, kes soovivad oma piire ületada, valmistuda seiklusteks ja väljakutseteks. Looduse ellujäämise koolitusmatkad toimuvad tavaliselt nõudlikul maastikul, olenemata ilmastikuoludest nii päeval kui öösel. Lahtisel tulel õhtusöögi valmistamine ja pärast looduses matkamist varjualuse ehitamine aitab end tunda loodusega ühena.

- ✓ looduses ellujäämisoskuste koolitused kogenud juhendajaga/valdkonna spetsialistiga
- ✓ juhendab teadlik ja kogenud ellujäämisinstruktor kliendi suhtluskeeles, kellel on kogemusi looduses ellujäämise ja metsikus looduses navigeerimise alal; instruktor, kellel on head kohalikud teadmised maastiku, taimestiku ja loomastiku kohta
- ✓ hooajalisusele kohandatud koolitused, võttes arvesse ilma, taimede ja loomade käitumise muutusi
- ✓ keskenduge konkreetsetele ellujäämise väljakutsetele erinevatel aastaaegadel
- ✓ antakse nii ohutusjuhised kui ka nõuanded, kuidas liikuda erinevates piirkondades looduslike ökosüsteeme häirimata
- ✓ eetiliste tavade range järgimine, tagades, et koolituse ajal ei kahjustata keskkonda ega loomi
- ✓ koolitusel antakse hädavajalik ellujäämisvarustus
- ✓ keskkonnavastutus: säästev ja vastutustundlik käitumine, sealhulgas jäätmete minimeerimine

Foto: Preeriakoda

TEENUSE KOMPONENDID

TURISMITEENUSED

Varustuse rent:

talvisteks tegevusteks

- suusad, suusasaapad, suusakepid, murdmaasuusad, murdmaasuusasaapad, matkasuusad, lumelauad, lumelauasaapad, sidemed, uisud, tõukekelgid, kaitsekiivrid, lumeräätsad jne
- iga eseme rendihinnad on selgelt märgitud; tagatise nõuded ja maksimise tingimused on selgelt välja toodud; loetletud on kõik lisatasud, nagu hilinevad tagastamise, varustuse purunemise tasud jne
- varustust kontrollitakse ja hooldatakse regulaarselt, et see oleks töökorras ja puhas ning seda oleks ohutu kasutada; kliente teavitatakse selgelt renditud esemete seisukorrast, kui neile järele tullakse
- tutvustatakse lühidalt varustuse õiget ja ohutut kasutamist ja reguleerimist; pakutakse abi varustuse paigaldamisel ja reguleerimisel
- kogu varustust puhastatakse ja desinfitseeritakse regulaarselt

jalgrattasõiduks

- jalgrattad, kiivrid, põlvekaitsmed, küünarnukikaitsmed, rattalukud, tuled, remondikomplektid, lasteistmed jne
- iga eseme rendihinnad on selgelt märgitud; tagatise nõuded ja maksimise tingimused on selgelt välja toodud; loetletud on kõik lisatasud, nagu hilinevad tagastamise või varustuse purunemise tasud
- kogu jalgrattavarustust kontrollitakse regulaarselt ja hooldatakse ohutuse ja toimimise tagamiseks

- tutvustatakse lühidalt rattavarustuse õiget ja ohutut kasutamist ja reguleerimist
- pakutakse abi jalgrattavarustuse paigaldamisel ja reguleerimisel
- kogu jalgrattavarustust puhastatakse regulaarselt
- kiivrid ja muud isiklikud esemed puhastatakse laenutuste vahel põhjalikult
- jagatakse teavet loodusväärtuste ja loodusvarade hoolika kasutamise kohta ning liikluskorralduse kohta kliendi valitud marsruudil

Foto: City Bike Tallinn

veega seotud tegevusteks

- kanuud, süstad, aerud, paadid, SUP-lauad, snorgeldamisvarustus, päästevestid, veekindlad kotid jne
- iga eseme rendihinnad on selgelt märgitud; tagatise nõuded ja maksimise tingimused on selgelt välja toodud; loetletud on kõik lisatasud, nagu hilinevad tagastamise tasud jne
- kui varustus viiakse kindlasse kohta, näiteks jõkke või muusse veekogusse, antakse selle kohta selged juhised, sealhulgas GPS-koordinaadid ja kellaajad
- varustust kontrollitakse ja hooldatakse regulaarselt, et see oleks töökorras, puhas ja kuiv ning seda oleks ohutu kasutada; kliente teavitatakse renditud esemete seisukorrast selgelt, kui neile järele tullakse
- tutvustatakse lühidalt veetegevuse varustuse õiget ja ohutut kasutamist

- enne veetegevuse alustamist antakse ohutusjuhised
- antakse infot loodusväärtuste ja nende hoolika kasutamise kohta kliendi poolt valitud marsruudil

Foto: IndieTours

erinevateks välitegevusteks

- telgid, magamiskotid, matid, seljakotid, niiskuskindlad kotid, pliivid, lauanõud, täidetavad joogianumad, kõnnikepid, räätsad jne
- iga eseme rendihinnad on selgelt märgitud; tagatise nõuded ja maksimise tingimused on selgelt välja toodud; loetletud on kõik lisatasud, nagu hilinevad tagastamise tasud jne
- antakse juhised varustuse õigeks ja ohutuks kasutamiseks
- kõiki seadmeid kontrollitakse regulaarselt ja hooldatakse ohutuse ja toimivuse tagamiseks; kliente teavitatakse renditud esemete seisukorrast selgelt, kui neile järele tullakse
- kogu varustust puhastatakse ja desinfitseeritakse regulaarselt

loodusfotograafia või -videograafia jaoks

- kaamerad, objektiivid, statiivid, üksjalad, kaamerakotid, kaameratarvikud, droonid, valgustusvarustus, kaamera vihmakaitsed jne
- iga eseme rendihinnad on selgelt märgitud; tagatise nõuded ja maksimise tingimused on selgelt välja toodud; loetletud on kõik lisatasud, nagu hilinevad tagastamise tasud jne
- antakse juhised varustuse õigeks ja ohutuks kasutamiseks
- kogu varustust kontrollitakse regulaarselt ja hooldatakse ohutuse ja toimivuse tagamiseks; kliente teavitatakse renditud esemete seisukorrast selgelt, kui neile järele tullakse
- kogu varustust puhastatakse ja desinfitseeritakse regulaarselt

looduse ja metsloomade vaatlemiseks

- binoklid, luubid, teleskoobid, kamuflaažvarustus jne
- iga eseme rendihinnad on selgelt märgitud; tagatise nõuded ja maksimise eeskirjad on selgelt välja toodud; loetletud on kõik lisatasud, nagu hilinevad tagastamise tasud jne
- antakse juhised varustuse õigeks ja ohutuks kasutamiseks
- kogu varustust kontrollitakse regulaarselt ja hooldatakse ohutuse ja toimivuse tagamiseks; kliente teavitatakse renditud esemete seisukorrast selgelt, kui neile järele tullakse

Giiditeenused

- loodusgiidid on koolitatud / omavad kvalifikatsiooni ja räägivad kliendi suhtluskeeles
- giidid on läbinud esmaabi- ja ohutuskoolitused, et looduses viibides hädaolukordades toime tulla
- säästev ja vastutustundlik käitumine ja loodusväärtuste säilitamisele
- kliente tuleb kohtumispaikadest (GPS-koordinaatidest), kellaajadest ja erinõuetest eelnevalt selgelt teavitada
- kvaliteetse kogemuse ja ohutuse tagamiseks tuleks kehtestada rühmade suurusele mõistlikud piirangud või kaasata lisatöötajaid
- giidid ja turistid peavad järgima kohalike tavaid, traditsioone ja kogukondi
- soovitav: luua süsteem, mis võimaldab turistidel oma kogemuste kohta tagasisidet anda

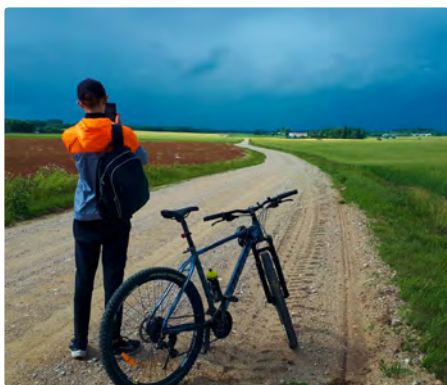

KÜLASTAJAPROFIILID

Hea teada!

Projekt "Exporting Baltic Nature Tourism to UK" (NAT-TOUR-EXPO) toob välja kolm sihtrühma:

- üksikülastajad (F.I.T ehk Free Individual Traveler)
- huvipõhised sihtgrupid
- Balti riikide pakumistele spetsialiseerunud reisikorraldajad

Külastaja vajadused

Suurbritannia turu jaoks kohandatud loodusturismi pakumine peab vastama küllastajate vajadustele. Ühendkuningriigis tehtud turu-uuringute kohaselt on sihtrühma (Ühendkuningriigist pärit turistid) vajadused maapiirkonnas puhkamisel järgmised:

- lõõgastumine, puhkamine ja stressileevendus
- õues aja veetmine
- uute kohtade avastamine
- pere või sõpradega omavahelise sideme tugevdamine
- kestvate mälestuste loomine
- looduse positiivse mõju kogemine
- välitegevused
- digitaalne detox ning tehnoloogiast ja sotsiaalmeediast eemal olemine.

Sihtgrupid

Vajaduste ja huvidel põhjal võib külastajaid Suurbritanniast jagada järgmistesse gruppidesse:

- **Loodusesõbrad:** need, kes tahavad rahulikult puutumatut loodust nautida, linnadest eemal olla
- **Seiklushuvilised:** turistid, kes naudivad välitegevusi ning otsivad põnevaid ja erakordseid elamusi
- **Looduskümblejad:** inimesed, kes on huvitatud hingelistest retiidest ja loodusteraapiast
- **Toiduturistid:** reisijad, kes tunnevad suurt huvi koriluse ja kohalike kulinaarsete traditsioonide vastu
- **Loodushuvilised:** harivatest loodusretkedest ja töötubadest huvitatud reisijad
- **Loometuristid:** reisijad, kes tunnevad rõõmu eneseväljendusest selliste loominguliste tegevuste kaudu nagu fotograafia, joonistamine/maalimine ja palju muud

Baltic Nature Tourism'i tooted on mõeldud erinevatele sihtrühmadele, sealhulgas erinevatele vanuserühmadele, lastega peredele ja erivajadustega inimestele. Seetõttu on oluline jälgida, et pakutavad turismitooted oleksid kaasavad ja sobiksid erinevatele inimestele.

Täiendavad allikad:

Juhised looduses liikujale:
www.loodusturism.com/juhisedlooduses

“Leave No Trace” põhimõtted:
<https://lnt.org/why/7-principles/>

Lätis tegutsevad ettevõtted lähtuvad järgmisest looduses käitumise kodeksist:
<https://celotajs.my.canva.site/dabas-turista-etikas-kodekss>

Interreg

Co-funded by
the European Union

Central Baltic Programme

NAT-TOUR-EXPO